

“The Odyssey of words still continues” Έργο Etwinning 2019-2020

Αλεξοπούλου Ευαγγελία¹, Αναγνωστάκη Ευαγγελία²

¹ Εκπαιδευτικός

lalexopou@gmail.com

² Εκπαιδευτικός

evianagn@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία εστιάζει σε έργο etwinning, το οποίο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2019-2020. Στόχος του έργου ήταν η αναζήτηση της ετυμολογίας λέξεων της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας, που πέρασαν στη λατινική γλώσσα, και στη συνέχεια, ταξιδεύοντας μέσα στο χρόνο, έφτασαν σε πολλές Ευρωπαϊκές γλώσσες αυτούσιες ή ελαφρά παραλλαγμένες. Οι συμμετέχοντες επιχείρησαν μια διαδικτυακή γλωσσική περιπλάνηση στις ευρωπαϊκές γλώσσες, αναζητώντας τις κοινές ελληνικές και λατινικές ρίζες πολλών λέξεων που οι Ευρωπαίοι χρησιμοποιούν στην καθημερινή τους ζωή. Οι λέξεις αυτές, χωρισμένες σε θεματικές ενότητες, αποτέλεσαν το έναυσμα μιας σειράς δραστηριοτήτων που παρακίνησαν τους μαθητές να προβληματιστούν γύρω από σύγχρονα θέματα, να ανταλλάζουν πολιτιστικά στοιχεία και να δουλέψουν δημιουργικά χρησιμοποιώντας μία σειρά από εργαλεία ΤΠΕ. Η μελέτη της ετυμολογίας των λέξεων λειτούργησε για τους συμμετέχοντες ως γέφυρα για την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής τους ταυτότητας και την οικοδόμηση μιας νέας προοπτικής σχετικά με την κοινή γλωσσική και πολιτιστική ευρωπαϊκή κληρονομιά.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: etwinning, ετυμολογία, λύκειο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βασική ιδέα για την επιλογή του θέματος της παρούσας εργασίας βασίστηκε σε δύο παραμέτρους. Πρώτον, στη σημασία που έχει η διδασκαλία της ετυμολογίας των λέξεων και στα οφέλη που αποκομίζουν οι διδασκόμενοι προσεγγίζοντας αυτό που ο Μπαμπινιώτης (2008) ονομάζει “αλήθεια των λέξεων” και ο Pierson (1989) “μάθηση με νόημα” (meaningful learning). Αυτή η ετυμολογική πλευρά προσέγγισης και διδασκαλίας της γλώσσας δίνει νέες δυνατότητες στην κατανόηση αλλά και στην εμπάθυνσή της και συμβάλλει στη γλωσσική και πολιτισμική ανάπτυξη των μαθητών έναντι της στερείας απομνημόνευσης που προάγει ο μηχανιστικός τρόπος προσέγγισης της γλώσσας. Δεύτερο, η διαπίστωση ότι στην ψηφιακή εποχή που διανύουμε, το ενδιαφέρον των νέων για τις παραδοσιακές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στο σχολείο με σκοπό την ανάπτυξη των δεξιοτήτων γραμματισμού μειώνεται συνεχώς. Η ιδέα ότι η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων μπορεί κάλλιστα να ενθαρρυνθεί σε ένα διαδικτυακό συνεργατικό περιβάλλον όπου οι μαθητές θα μπορέσουν να δουν τη μελέτη της γλώσσας από μια διαφορετική οπτική αποτέλεσε το έναυσμα για την υλοποίηση του έργου. Αντλήσαμε την έμπνευση για το ταξίδι των λέξεων μέσα στους αιώνες και την αναζήτηση της κοινής ελληνικής και λατινικής ρίζας των ευρωπαϊκών λέξεων από το ταξίδι του Οδυσσέα, δίνοντας μια ποιητική διάσταση στο έργο, εξ ου και ο τίτλος: “The Odyssey of words still continues”.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο βασικός στόχος του έργου απέβλεπε στην κινητοποίηση των μαθητών ώστε να εμπλακούν σε μια διαδικτυακή συνεργατική διαδικασία λεξικογραφικής αναζήτησης με επίκεντρο την ετυμολογία των λέξεων και μέσα από αυτή να οδηγούν στην ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων, στην ανάπτυξη των γλωσσικών τους δεξιοτήτων και στην συνειδητοποίηση της αξίας της πολιτιστικής και γλωσσικής ευρωπαϊκής κληρονομιάς ως συνεκτικό κρίκο των Ευρωπαϊκών λαών. Οι επιμέρους στόχοι διαρθρώθηκαν βάσει της αναθεωρημένης ταξινομίας του Bloom (Krathwol, 2002) ως εξής: Με την ολοκλήρωση του έργου, ο μαθητής να έχει την δυνατότητα:

- Να αναπτύξει ερευνητικές δεξιότητες διαδικτυακής αναζήτησης της ετυμολογίας λέξεων που προέρχονται από την αρχαία ελληνική και λατινική γλώσσα.

- Να αναγνωρίσει την αξία της κοινής προέλευσης των λέξεων ως την βάση των σύγχρονων γλωσσών και ευρωπαϊκών πολιτισμών.
- Να αναπτύξει τις ικανότητες γραμματισμού του και να αναγνωρίσει την αξία της διδασκαλίας των κλασικών γλωσσών στη μαθησιακή εξέλιξη του.
- Να βελτιώσει τις δεξιότητες παραγωγής διαφορετικών κειμενικών ειδών στην Αγγλική γλώσσα (πχ. ιστορία, άρθρο, ποίημα, επιχείρημα, κριτική, περιγραφή).
- Να είναι σε θέση να συνδέει τη γλωσσική επεξεργασία με το κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι.
- Να καλλιεργήσει δεξιότητες έκφρασης, συνεργασίας και επικοινωνίας με τους συμμαθητές του.
- Να έρθει σε επαφή με τις νέες τεχνολογίες ώστε να αποκτήσει ψηφιακές δεξιότητες αναζήτησης και επεξεργασίας πληροφοριών.
- Να αναπτύξει κριτική ικανότητα ώστε να μπορεί να ερμηνεύει, να εξάγει συμπεράσματα και να μοιράζεται κρίσεις και απόψεις με τους συνομηλίκους του.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία του έργου στηρίχτηκε στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία με στόχο την κινητοποίηση των μαθητών στην μαθησιακή διαδικασία (Ματσαγγούρας, 2008) και την εφαρμογή της όχι μόνο στο φυσικό περιβάλλον της τάξης αλλά επίσης στο διαδικτυακό περιβάλλον που προσφέρει το *etwinning* με την εικονική τάξη-πλατφόρμα *Twinspace*, που σύμφωνα με την περίληψη της αναφοράς για το 2019 (Gillera, 2019), παρέχει αναρίθμητα οφέλη σχετικά με την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα και την αναβάθμιση των διδακτικών πρακτικών μέσω της διαθεματικής προσέγγισης και της συνεργατικής διαδραστικής διαδικτυακής εκπόνησης του έργου. Η συνεργατική μάθηση είναι το κλειδί για την ανάπτυξη των διαπροσωπικών δεξιοτήτων, όπως η αποτελεσματική επικοινωνία, η επίλυση προβλημάτων, η συντονισμένη δράση για την υλοποίηση του σχεδίου και η προσωπική ευθύνη των εμπλεκόμενων (Wigfield, Cambria, Eccles, 2012). Πιο συγκεκριμένα, το έργο περιελάμβανε: την εμπλοκή των μαθητών σε έρευνα έντυπων και ηλεκτρονικών λεξικών για την αναζήτηση της ετυμολογίας των λέξεων, τη συλλογή του υλικού σε κοινό συνεργατικό έγγραφο και την κριτική επεξεργασία, ταξινόμησή και παρουσίασή του σε συνεργατική παρουσίαση (*powerpoint*). Η λεξικογραφική έρευνα σχεδιάστηκε με τρόπο ώστε να ενισχύσει τις επικοινωνιακές και συνεργατικές δεξιότητες των μαθητών από διαφορετικές χώρες, καθώς η μελέτη των λέξεων πραγματοποιήθηκε ομαδοσυνεργατικά από μικρές διακρατικές ομάδες με την εποπτεία ενός καθηγητή συντονιστή. Οι παράλληλες με την ετυμολογία δραστηριότητες έδωσαν τη δυνατότητα στους μαθητές να πραγματοποιήσουν πολιτισμικές ανταλλαγές με τους συνεργάτες τους, να συζητήσουν για διατροφικές συνήθειες, αθλητισμό, επιστήμες, πολιτική, επικαιρότητα και άλλα, να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς και ψηφοφορίες, να ανταλλάξουν σχόλια και απόψεις σε διαδραστικούς εικονικούς πίνακες, να συμπληρώσουν εννοιολογικούς χάρτες και να χρησιμοποιήσουν τα διαδικτυακά εργαλεία της πλατφόρμας του *Twinspace* καθώς και εργαλεία *web2*. Η θεματική ποικιλία των δραστηριοτήτων στόχευε στην κάλυψη των μαθησιακών ιδιαιτεροτήτων και ενδιαφερόντων των μαθητών ενισχύοντας την συμπερίληψη αλλά και ταυτόχρονα την εξατομικευμένη μάθηση σε διαπολιτισμικό περιβάλλον (Valiandes et al, 2018). Τέλος, εκτός από τις δεξιότητες γραμματισμού, οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να αναπτύξουν ικανότητες αυτονομίας, ανάλυσης, σύνθεσης και αξιολόγησης, ενισχύοντας τις γνωστικές δεξιότητες τους αλλά και την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους δημιουργώντας βίντεο, μεταφράζοντας στίχους, γράφοντας επιστολές, ποιήματα καθώς και μια συνεργατική ιστορία.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Το έργο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2019-2020 και διήρκεσε 9 μήνες. Εμπνευστής της ιδέας και ιδρυτής του έργου ήταν ένα Ελληνικό λύκειο (Εκπαιδευτήρια Πάνου) από την Ναύπακτο και συμμετέχοντα σχολεία ήταν: ένα άλλο ελληνικό λύκειο (27^ο Γενικό Λύκειο Αθηνών), δύο σχολεία της Ιταλίας, δύο σχολεία της Ισπανίας και ένα της Γερμανίας. Το έργο απευθύνθηκε στην ηλικιακή κατηγορία 15-18 της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και συμμετείχαν συνολικά 120 μαθητές.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Σε πρώτη φάση δημιουργήθηκε το προσχέδιο του έργου, το οποίο υποβλήθηκε και εγκρίθηκε από την Εθνική Υπηρεσία Στήριξης του etwinning. Στη συνέχεια, δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική πλατφόρμα για την ανεύρεση εταίρων και αφού οριστικοποιήθηκε η ομάδα των σχολείων-εταίρων, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί δημιούργησαν προσωπικούς λογαριασμούς σύνδεσης για τους μαθητές τους. Οι τελευταίοι δημιούργησαν τα προφίλ τους και άρχισαν σταδιακά να εισάγονται στη διαδικασία της διαδικτυακής συνεργασίας, σε κανόνες διαδικτυακής συμπεριφοράς, σε θέματα ψηφιακής ασφάλειας και πνευματικών δικαιωμάτων και να εξοικειώνονται με τα εργαλεία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Η ηλεκτρονική μας τάξη- Twinspace άρχισε να χτίζεται και να εμπλουτίζεται καθ' όλη την διάρκεια του σχολικού έτους. Οι γονείς ενημερώθηκαν και έδωσαν ενυπόγραφη συγκατάθεση για τη συμμετοχή των παιδιών τους στο πρόγραμμα και την πιθανή ανάρτηση υλικού και φωτογραφιών τους στο διαδίκτυο για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Λόγω του διαθεματικού του χαρακτήρα, το έργο ενσωματώθηκε σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα κυρίως της γλώσσας και των ανθρωπιστικών σπουδών, ανάλογα με την ειδικότητα του εκπαιδευτικού που είχε αναλάβει τον συντονισμό του σε κάθε χώρα. Έτσι, στο ένα ελληνικό σχολείο ενσωματώθηκε στην ύλη της Αρχαίας Ελληνικής όπου η ετυμολογία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των λεξιλογικών ασκήσεων, καθώς το έργο αξιοποιήθηκε σταθερά σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς για την εξοικείωση των μαθητών με την ετυμολογία των λέξεων, αλλά και στο μάθημα της Νεοελληνικής γλώσσας με αρκετές από τις παράλληλες δραστηριότητες να ενσωματώνονται σε συγκεκριμένα κεφάλαια της νέας ελληνικής γλώσσας, για παράδειγμα η συγγραφή επιστολής, η δημιουργική γραφή, η ανάπτυξη αφηγηματικού λόγου, η σύνθεση ποιήματος και άλλα. Στο άλλο ελληνικό σχολείο, το έργο ενσωματώθηκε στο μάθημα των Αγγλικών. Με βασικό στόχο του έργου την εντρυφήση των μαθητών στην αναζήτηση των λέξεων με κοινή (ελληνική) ρίζα, οι οποίες έχουν περάσει αυτούσιες ή ελαφρά παραλλαγμένες σε πολλές ευρωπαϊκές σύγχρονες γλώσσες και τα Αγγλικά να αποτελούν την οχηματική γλώσσα του έργου και το μέσο επικοινωνίας και διάδρασης, η ενσωμάτωση του έργου στο μάθημα των Αγγλικών, έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να εμπλουτίσουν τις λεξιλογικές τους δεξιότητες και να εξασκηθούν στην παραγωγή διαφορετικών κειμενικών ειδών στην Αγγλική γλώσσα, όπως τη συγγραφή ιστορίας, άρθρου, ποιήματος, επιχειρήματος κ.ο.κ.

Για τις ανάγκες του έργου, οι μαθητές απασχολούνταν σε εβδομαδιαία βάση κυρίως στο Εργαστήριο Πληροφορικής και κατά τη διακοπή λειτουργίας των σχολείων λόγω του Covid-19, οι μαθητές εργάστηκαν διαδικτυακά από το σπίτι και οι δραστηριότητες επανασχεδιάστηκαν ενσωματώνοντας την επικαιρότητα και τα βιώματα των μαθητών.

Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, με κοινό στόχο τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί επεδίωξαν την συνεργασία, που επετεύχθη με την ανταλλαγή απόψεων σε κοινά διαδικτυακά έγγραφα, με συχνή ηλεκτρονική επικοινωνία και τηλεδιασκέψεις.

Το έργο χωρίστηκε στις παρακάτω ενότητες όπως φαίνεται και στο γενικό σχεδιάγραμμα <https://view.genial.ly/5ee795e30a350e0d8fe9141e/horizontal-infographic-review-the-odyssey-of-words-still-continues>.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΕΤΑΙΡΩΝ

Η δραστηριότητα γνωριμίας είχε ως στόχο την ανάπτυξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερης αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε μαθητές που δεν γνωρίζονται μεταξύ τους, προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, τους χωρίζουν τεράστιες φυσικές αποστάσεις και καλούνται να συνεργαστούν σε ένα θέμα ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος (ετυμολογία των λέξεων) το οποίο δεν άπτεται άμεσα των νεανικών ενδιαφερόντων.

Οι μισοί μαθητές κλήθηκαν αρχικά να παρουσιάσουν σύντομα τους εαυτούς τους σε ένα συνεργατικό πίνακα (padlet) και οι υπόλοιποι ενθαρρύνθηκαν να επιλέξουν κάποιον συμμαθητή τους και να αφήσουν ένα σχόλιο κάτω από την ανάρτησή του. Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν ισάριθμα νήματα συζήτησης για κάθε ζευγάρι μαθητών στο forum του twinspace, όπου οι μαθητές μετέφεραν τη συζήτησή τους ανταλλάσσοντας πληροφορίες για τους εαυτούς τους και τα ενδιαφέροντά τους. Στη

συνέχεια, προχώρησαν στην παρουσίαση του συνομιλητή τους δημιουργώντας μία καρτέλα για αυτόν σε ένα συνεργατικό powerpoint (google presentation). Έτσι, προέκυψε μια ολοκληρωμένη παρουσίαση των μαθητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, δημιουργημένη από τους συμμαθητές τους που ανέλαβαν να τους συστήσουν στην κοινότητα, όπως φαίνεται στο <https://twinspace.etwinning.net/91923/pages/page/679679>.

Η δραστηριότητα υλοποιήθηκε με ενθουσιασμό και έτυχε της απόλυτης αποδοχής των συμμετεχόντων μαθητών, οι περισσότεροι από τους οποίους συνέχισαν την επικοινωνία τους καθ' όλη τη διάρκεια του έργου μεταφέροντάς την στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με τα οποία είναι πιο εξοικειωμένοι.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΛΕΞΕΩΝ

Ο βασικός κορμός του έργου ήταν η μελέτη της ετυμολογίας των λέξεων. Πριν από την έναρξη της έρευνας των μαθητών απαιτήθηκε επαρκής προετοιμασία του περιβάλλοντος εργασίας από τους εκπαιδευτικούς. Αρχικά αναζητήθηκαν λέξεις που ανάγονται σε κοινή ινδοευρωπαϊκή ρίζα και εμφανίζουν εντυπωσιακή ομοιότητα στις περισσότερες λατινογενείς γλώσσες. Αποκλείστηκαν οι επιστημονικοί όροι και επελέγησαν 285 λέξεις με κριτήριο τη συχνότητα εμφάνισής τους στο καθημερινό λεξιλόγιο των ευρωπαίων πολιτών αλλά και το ενδιαφέρον που εμφανίζει η ετυμολογία τους. Στη συνέχεια οι λέξεις αυτές μοιράστηκαν σε ομάδες με βάση τη σημασία τους. Έτσι, δημιουργήθηκαν 14 σύνολα λέξεων που αντιστοιχούν σε 14 θεματικές ενότητες: μουσική, μαθηματικά, σχολείο-γραμματισμός, ζώα, ουρανός-διάστημα, αθλητισμός, επιστήμες, ιατρική-βιολογία, τροφή-γη-χρόνος, πολιτική-Δημοκρατία, συναισθήματα, θέατρο-θέαμα, τεχνολογία και θρησκεία. Για κάθε ομάδα λέξεων δημιουργήθηκε μία σελίδα στο twinspace του έργου, που οργανώθηκε ως φύλλο εργασίας για τους μαθητές.

Εικόνα 1. 14 θεματικές ενότητες λέξεων

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 14 διακρατικές ομάδες (αποτελούμενες από 8 έως 10 άτομα), δηλώνοντας τις προτιμήσεις τους για τα θέματα που τους ενδιαφέρουν σε ένα online ερωτηματολόγιο. Έξι εκπαιδευτικοί ανέλαβαν την καθοδήγηση των παραπάνω ομάδων, οι οποίες εργάστηκαν με πανομοιότυπο τρόπο. Οι μαθητές κάθε ομάδας χωρίστηκαν σε ζευγάρια. Κάθε ζευγάρι ανέλαβε τη μελέτη μιας ή περισσότερων λέξεων. Η μελέτη των λέξεων χωρίστηκε σε δύο κύκλους. Μετά από την ολοκλήρωση της μελέτης των λέξεων του πρώτου κύκλου οι μαθητές άλλαξαν συνεργάτες προκειμένου να συνεργαστούν με περισσότερους συμμαθητές τους.

Ως κοινός χώρος εργασίας των μαθητών προκρίθηκε η χρήση εγγράφων google.docs τα οποία ενσωματώθηκαν στο twinspace (ένα για κάθε ομάδα). Οι επιβλέποντες εκπαιδευτικοί φρόντισαν να διαμορφώσουν κατάλληλα τα έγγραφα των ομάδων τους ώστε να καθορίσουν με ακρίβεια τον χώρο εργασίας για κάθε ζευγάρι μαθητών. Οι μαθητές θα έπρεπε να οργανώσουν την έρευνά τους για κάθε λέξη με βάση τους ακόλουθους άξονες:

- Ερμηνεία(-είες) της λέξης
- Ετυμολογία - αναζήτηση της κοινής ρίζας της λέξης
- Ιδιώματα και εκφράσεις στις οποίες χρησιμοποιείται η λέξη (κυρίως στην αγγλική γλώσσα, αλλά και στη μητρική γλώσσα των μαθητών που τη μελετούν)
- Προφορά της λέξης σε όλες τις μελετώμενες γλώσσες

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν online και συμβατικά ετυμολογικά λεξικά. Κάθε ζευγάρι μαθητών μετέφερε το αποτέλεσμα της έρευνάς του στο έγγραφο google. Η διαδικασία που περιγράφεται υλοποιήθηκε ασύγχρονα. Ο επιβλέπων καθηγητής παρακολουθούσε στενά την εργασία των μαθητών

και παρενέβαινε προκειμένου να ζητήσει διευκρινίσεις, να επισημάνει ελλείψεις και να αξιολογήσει την πορεία της εργασίας αξιοποιώντας τη δυνατότητα δημιουργίας σχολίων που δίνουν τα google documents.

Κάθε φορά που ολοκληρωνόταν η συγκέντρωση του υλικού, οι μαθητές έπρεπε να διυλίσουν τις πληροφορίες και να τις μεταφέρουν σε μία online παρουσίαση (google presentation). Οι εκπαιδευτικοί είχαν φροντίσει να προετοιμάσουν τις παρουσιάσεις αυτές και να τις ενσωματώσουν στη σελίδα κάθε ομάδας έτσι ώστε κάθε ζευγάρι μαθητών να βρίσκει έτοιμη την παρουσίαση στην οποία θα έπρεπε να μεταφέρει το υλικό του και να υπάρχει ομοιομορφία στη διάρθρωση και την εμφάνιση κάθε παρουσίασης. Δημιουργήθηκαν περίπου 250 συνεργατικές παρουσιάσεις (online powerpoints).

ΕΝΟΤΗΤΑ 3. ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η ετυμολογία των λέξεων μπορεί να προσφέρει δυνατές συγκινήσεις σε έναν μνημένο στα μυστικά της γλώσσας και της ετυμολογίας ερευνητή. Την ίδια στιγμή όμως η στατικότητα και η επαναληπτικότητα που χαρακτηρίζει την έρευνα της ετυμολογίας τόσων λέξεων μπορεί να κουράσει δεκαπεντάχρονους και δεκαεξάχρονους μαθητές. Για το λόγο αυτό προκρίθηκε η οργάνωση παράλληλων δραστηριοτήτων προκειμένου να εξυπηρετήσουν διττό σκοπό: αφενός να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών διατηρώντας το αμείωτο σε όλη τη διάρκεια του έργου, αφετέρου να δώσουν τη δυνατότητα για ενδιαφέρουσες προεκτάσεις και για ποικίλες ανταλλαγές και αλληλεπιδράσεις με αφορμή τη μελέτη των λέξεων.

Καταβλήθηκε προσπάθεια οι παράλληλες δραστηριότητες να συνδυαστούν με τις θεματικές ενότητες στις οποίες μοιράστηκαν οι λέξεις. Κάποιες από αυτές χρειάστηκε να επανεξεταστούν και να επανασχεδιαστούν λόγω του κοινωνικού αποκλεισμού και της παύσης των σχολείων που έφερε η πανδημία την άνοιξη του 2020. Οι δραστηριότητες διαμορφώθηκαν στις παρακάτω υποενότητες.

- *Music against Corona.* Οι μαθητές ένωσαν τη φωνή τους με απλούς ανθρώπους από όλη την Ευρώπη μεταφράζοντας και τραγουδώντας το τραγούδι "Light a candle" που δημιούργησαν Γερμανοί καλλιτέχνες ως μήνυμα αλληλεγγύης προς όλους τους ανθρώπους που δοκιμάστηκαν από την πανδημία.
- *Mathematics competition.* Στην υποενότητα αυτή δόθηκε η δυνατότητα στους μαθητές με ενδιαφέρον στα μαθηματικά να δοκιμάσουν τις ικανότητές τους σε διαδικτυακό μαθηματικό διαγωνισμό.
- *Literacy. Let's write a story.* Οι μαθητές δημιούργησαν μία συνεργατική ιστορία χρησιμοποιώντας κάποιες από τις μελετώμενες λέξεις. Η ιστορία τους μετατράπηκε σε ένα μικρό ηλεκτρονικό βιβλίο και εικονογραφήθηκε από τους ίδιους.
- *Sports. Famous athletes of your country.* Στη θεματική ενότητα του αθλητισμού, οι μαθητές παρουσίασαν σπουδαίους αθλητές από τη χώρα τους σε ένα συνεργατική παρουσίαση.
- *Sciences. Tell it with a meme.* Αναζητώντας δραστηριότητες για τις θεματικές ενότητες των επιστημών και της ιατρικής/βιολογίας, σκεφτήκαμε να αξιοποιήσουμε τον συρμό της εποχής ζητώντας από τους μαθητές να δημιουργήσουν χιουμοριστικές ατάκες (memes) με θέμα τις επιστήμες.
- *Sky. Words space trip.* Για τη θεματική ενότητα που αναφέρεται στον ουρανό οι μαθητές παρουσίασαν με ευφάνταστο τρόπο σε prezzi το ταξίδι των λέξεων στο διάστημα.
- *Food. Eating habits in your country.* Η υποενότητα για την τροφή έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να ανταλλάξουν στοιχεία για τις διατροφικές συνήθειες της χώρας τους σε ένα συνεργατικό πίνακα padlet.
- *Politics. Send a message to European politicians.* Στην υποενότητα για την πολιτική και τη δημοκρατία αρχικά παρουσιάστηκαν στους μαθητές οι δύο θρυλικοί λόγοι που εκφώνησε ο οικονομολόγος Ξενοφών Ζολώτας ως Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος στην Ουάσιγκτον το 1957 και το 1959, στο πλαίσιο των ετήσιων συναντήσεων της Παγκόσμιας Τράπεζας. Η γλώσσα τους είναι η αγγλική, αλλά με την αφαίρεση λίγων συνδέσμων, άρθρων και προθέσεων, όλες οι χρησιμοποιούμενες λέξεις είναι ελληνικής προέλευσης. Είναι αλήθεια ότι χρειάζεται βαθιά και ουσιαστική κατανόηση τόσο της ελληνικής όσο και της αγγλικής γλώσσας για να μπορέσει κανείς να γράψει και να εκφωνήσει όχι έναν, αλλά δύο τέτοιους λόγους. Από τους μαθητές ζητήθηκε να συντάξουν ανοιχτές επιστολές προς τους πολιτικούς της Ευρώπης, εκφράζοντας τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς τους για την πανδημία

και το μέλλον της Ευρώπης χρησιμοποιώντας λέξεις με αρχαία ελληνική προέλευση. Οι μαθητές βέβαια, όπως ήταν αναμενόμενο, δεν κατάφεραν να γράψουν στα Αγγλικά, χρησιμοποιώντας τέτοια πυκνότητα νοημάτων και τόσο μεγάλο πλούτο αγγλικών λέξεων με ελληνικές ρίζες. Δημιούργησαν όμως, πολύ ενδιαφέροντα κείμενα, στα οποία εντυπωσιάζει η κριτική ματιά τους, ο αιχμηρός τους λόγος και η ικανότητά τους να αντιλαμβάνονται τις βαθύτερες πτυχές της κρίσης που προκαλεί η πανδημία. Ανάρτησαν τις επιστολές τους σε ένα συνεργατικό padlet και αναζήτησαν τις λέξεις με ελληνική ρίζα στις επιστολές των συμμαθητών τους.

- *Emotions. Express yourself.* Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν τα συναισθήματά τους με παντομίμα σε μικρά βίντεο και να δημιουργήσουν με αυτά online παιχνίδια με την εφαρμογή learningapps.
- Στην υποεπένδυση *Theatre- A comic about Odyssey*, οι μαθητές δημιούργησαν μικρά κόμικς μιας σκηνής από την Οδύσσεια του Ομήρου στα Αρχαία Ελληνικά, τα Λατινικά και τις σύγχρονες γλώσσες των συνεργαζόμενων χωρών.
- Τέλος, στην υποεπένδυση *Online Chat sessions*, οι μαθητές ενεπλάκησαν με μεγάλο ενθουσιασμό σε διαδικτυακές συνομιλίες γνωριμίας και ανταλλαγής απόψεων μέσω του chat στην πλατφόρμα του Twinspace.

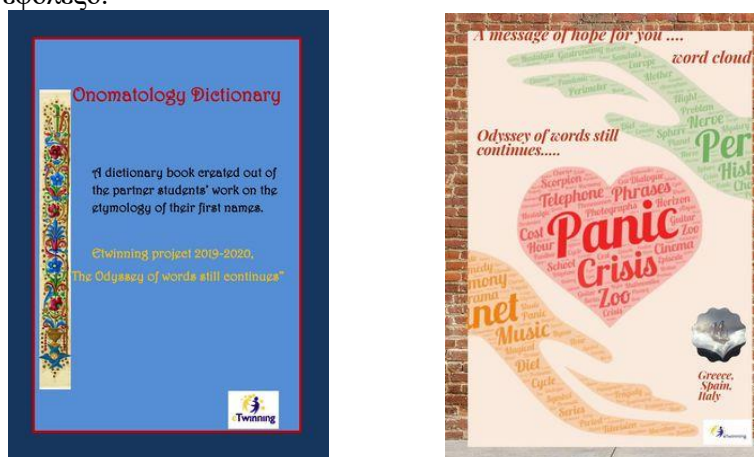
Εικόνα 2. Δημιουργίες μαθητών. Χιουμοριστικές εικόνες και Συνεργατική ιστορία σε ηλεκτρονικό βιβλίο

ΕΝΟΤΗΤΑ 4. ΓΙΟΡΤΙΝΕΣ ΕΥΧΕΣ ΚΑΙ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Κατά την περίοδο των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα, οι γιορτινές ευχές συνδυάστηκαν με επιπλέον δραστηριότητες ετυμολογίας. Έτσι, λίγο πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων, οι μαθητές κλήθηκαν να στείλουν τις γιορτινές ευχές τους σε padlet και ταυτόχρονα να παραθέσουν την ετυμολογία του ονόματός τους. Η εισαγωγή των μαθητών στην ετυμολογία των κύριων ονομάτων, ως μέσο για την κατανόηση της προέλευσης των ονομάτων από τις κλασσικές γλώσσες, τη μετάβαση και διατήρηση τους στη σύγχρονη εποχή αλλά και το πολιτισμικό και ιστορικό φορτίο που μεταφέρουν, ενθουσίασε τους μαθητές αφού η ετυμολογία συνδυάστηκε με τα προσωπικά στοιχεία τους. Οι μαθητές αναζήτησαν πληροφορίες σε συγκεκριμένους ιστότοπους λεξικών –για παράδειγμα, τα www.behindthename.com και www.oxfordreference.com- και με την ολοκλήρωση των αναρτήσεων, Έλληνες μαθητές προσφέρθηκαν να μαζέψουν το υλικό όλων των σχολείων, να ταξινομήσουν τα ονόματα κατά αλφαβητική σειρά και να δημιουργήσουν ένα ηλεκτρονικό λεξικό ονοματολογίας. Το λεξικό βρίσκεται στο <https://www.calameo.com/books/00630328884c2baf72fb>

Η περίοδος των διακοπών του Πάσχα συνέπεσε με το κλείσιμο των σχολείων λόγω της πανδημίας Covid-19. Ζητήσαμε από τους μαθητές να διατυπώσουν μια ευχή ελπίδας για τις δύσκολες ώρες που βίωναν οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης, συμπεριλαμβάνοντας λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας που έχουν περάσει στις σύγχρονες γλώσσες από τις λίστες λέξεων που είχαν επεξεργαστεί στην ενότητα της ετυμολογικής ανάλυσης. Μέσω της συναισθηματικής διάστασης, η δραστηριότητα στόχευε στην εξάσκηση της δημιουργικής γλωσσικής ικανότητας και εμπέδωσης γνώσεων. Οι λέξεις

που χρησιμοποιήθηκαν συλλέχθηκαν σε κοινό έγγραφο και το Ιταλικό σχολείο δημιούργησε εικαστικό συννεφόλεξο.

Εικόνα 3. Ηλεκτρονικό λεξικό κύριων ονομάτων και συννεφόλεξο με λέξεις αρχαίας ελληνικής προέλευσης

ΕΝΟΤΗΤΑ 5. ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Στην ενότητα “Celebrating languages through Poetry”, με στόχο την εντρύφηση στον ποιητικό λόγο και τη συμβολή του στη δυναμική των λέξεων και «στη συνείδηση της σκέψης και γλώσσας» (Τσολάκης, 1995), οι μαθητές κλήθηκαν αρχικά να αναζητήσουν στίχους ποιητών της χώρας τους που στο περιεχόμενό τους αναφέρεται η λέξη «λέξεις» και να τους μεταφράσουν στα Αγγλικά. Οι πρωτότυποι στίχοι στα ελληνικά, ισπανικά, ιταλικά, με τις μεταφράσεις τους στα αγγλικά αναρτήθηκαν σε διαδραστικό ηλεκτρονικό πίνακα (tracider) και με την ολοκλήρωση των αναρτήσεων, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να ψηφίσουν τους στίχους εκείνους που τους εντυπωσίασαν περισσότερο. Οι στίχοι αυτοί αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για τη συγγραφή μικρών ποιημάτων στα Αγγλικά από τους ίδιους τους μαθητές με τίτλο “Words Matter” και θέμα τις λέξεις, προκειμένου να αναδείξουν τη σημασία τους στην έκφραση των λεπτών αποχρώσεων της ζωής, τη συνδρομή τους στη νοηματοδότηση της πραγματικότητας, τη συμβολή τους στην τροφοδοσία της σκέψης και στην επικοινωνία αλλά και τον ρόλο που μπορούν να παίξουν ως εργαλεία προσέγγισης, αντιπαράθεσης, δημιουργίας και έμπνευσης. Τα ποιήματα των μαθητών όλων των σχολείων συγκεντρώθηκαν σε μια αφίσα που αναρτήθηκε στις σχολικές μονάδες.

Εικόνα 4. Αφίσα με τα ποιήματα των μαθητών στη δραστηριότητα “Words Matter”

ΕΝΟΤΗΤΑ 6. ΟΔΥΣΣΕΙΑ

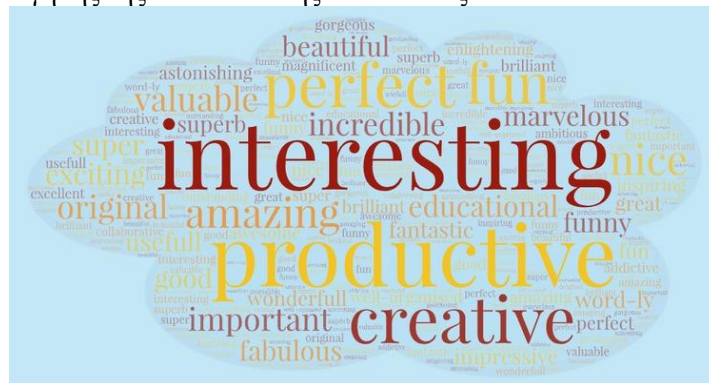
Εκτός από τις δραστηριότητες που αντιστοιχούν στις θεματικές ενότητες των λέξεων, οργανώθηκε και μία σειρά δραστηριοτήτων που σχετίζεται με την Οδύσεια του Ομήρου, με την οποία άλλωστε συνδέθηκε ο τίτλος του έργου. Εδώ οι μαθητές αναζήτησαν και κατέγραψαν χαρακτηριστικά αποσπάσματα από την Οδύσεια του Ομήρου, μελέτησαν την ετυμολογία λέξεων που προέρχονται από τα ομηρικά έπη και επεσήμαναν την παρουσία τους στις σύγχρονες Ευρωπαϊκές γλώσσες, δημιούργησαν μία εικονική έκθεση έργων ζωγραφικής που αναφέρονται στην Οδύσεια του

Ομήρου και αναζήτησαν την επιρροή των ομηρικών επών σε ποικίλες εκφάνσεις της σύγχρονης ζωής.

Εικόνα 5. Δραστηριότητες που σχετίστηκαν με την Οδύσεια του Ομήρου

ΕΝΟΤΗΤΑ 7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Καθ όλη τη διάρκεια του έργου, οι εκπαιδευτικοί ως συντονιστές ή καθοδηγητές είχαν την ευκαιρία να αξιολογούν τη δουλειά των μαθητών μέσω των συνεργατικών φύλλων εργασίας όπου παρείχαν την αναγκαία ανατροφοδότηση και σχόλια. Στο τέλος, το έργο αξιολογήθηκε τόσο από τους μαθητές όσο και από τους εκπαιδευτικούς. Μαθητές και εκπαιδευτικοί απάντησαν σε χωριστά ερωτηματολόγια και τα αποτελέσματα αναρτήθηκαν στις αντίστοιχες σελίδες στο twinspace. Η αξιολόγηση του έργου υπήρξε στο σύνολο της θετική όπως φαίνεται από τα σχόλια τους στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης, τον ένθερμο αποχαιρετισμό σε padlet όπου οι μαθητές κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν μία αποχαιρετιστήρια λέξη σε όποια γλώσσα επιθυμούσαν παραθέτοντας την ετυμολογία της και μια λέξη σε αυθόρμητη παραγωγή (συννεφόμελο). Οι εκπαιδευτικοί αποτίμησαν θετικά το έργο θεωρώντας ότι βελτίωσε τις δεξιότητες συνεργασίας, διαχείρισης του χρόνου, λήψης αποφάσεων και αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Εικόνα 6. Αυθόρμητη παραγωγή λέξεων κατά την αξιολόγηση του έργου

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η τεχνολογία αποτέλεσε ουσιαστικό μέρος του έργου. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν το χώρο του twinspace για να οργανώσουν το έργο. Τα google έγγραφα, μία σειρά από web εργαλεία (που παρουσιάζονται αναλυτικά στην αντίστοιχη σελίδα του twinspace) καθώς και τα εργαλεία του eTwinning (πίνακας ανακοινώσεων, ημερολόγιο του έργου, φόρουμ, προφίλ μελών, εργαλεία τηλεδιάσκεψης) χρησιμοποιήθηκαν σε όλη τη διάρκεια του έργου. Οι εκπαιδευτικοί πειραματίστηκαν επίσης με εργαλεία web.2 όπως το genial.ly που χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά της εργασίας των μαθητών και τη δημιουργία του πίνακα των τελικών προϊόντων του έργου.

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν το forum του έργου ως βασικό εργαλείο επικοινωνίας με τους μαθητές των άλλων χωρών καθώς και google συνεργατικά έγγραφα για το κύριο μέρος της εργασίας τους. Χρησιμοποίησαν ακόμα ενσωματωμένους ιστότοπους στο Twinspace, όπως: rppts, padlets, tricider, prezi, emaze, mindmister mind maps, ερωτηματολόγιο αξιολόγησης, τα οποία τους ενθάρρυναν να αλληλεπιδράσουν με τους συνεργάτες τους. Επίσης, το «framapad» για τη συνεργατική τους ιστορία, το «Class Marker» για τον διαγωνισμό μαθηματικών και το «emaze» για τη δημιουργία μιας έκθεσης έργων τέχνης. Μερικοί Έλληνες μαθητές χρησιμοποίησαν επίσης

εφαρμογές για κινητά για να δημιουργήσουν τα βίντεο με τα συναισθήματα και το "camtasia techsmith 2020" για να παράγουν τα μουσικά βίντεο σχετικά με τον coronavirus.

Μεγάλη σημασία δόθηκε στην προστασία δεδομένων. Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς ενημερώθηκαν για το έργο και παρείχαν τη γραπτή συγκατάθεσή τους για τη δημοσίευση οποιουδήποτε υλικού παράγεται από τα παιδιά τους ή φωτογραφιών που έχουν ληφθεί για τους σκοπούς του έργου. Μόλις το Twinspace έγινε δημόσιο, όλα τα διαδικτυακά έγγραφα κλειδώθηκαν για την προστασία της εργασίας των μαθητών. Τέλος, σχετικά με ζητήματα πνευματικών δικαιωμάτων, στη σελίδα «Netiquette», οι μαθητές εισήχθησαν σε διαδικτυακούς κανόνες συμπεριφοράς και ασφάλειας και σε θέματα πνευματικών δικαιωμάτων και τους ζητήθηκε να δηλώνουν τις ηλεκτρονικές πηγές τους καθ' όλη τη διάρκεια του έργου.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το έργο θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μία απότιση φόρου τιμής στη γλωσσική πολιτισμική κληρονομιά. Εστιάζοντας στην ετυμολογία των λέξεων, αναγνωρίζει τη σημασία των κλασικών γλωσσών –Αρχαία Ελληνικά και Λατινικά- ως μέσο κατανόησης των σύγχρονων γλωσσών και πολιτισμών, σύνδεσης του παρελθόντος με το παρόν και ενδυνάμωσης των δεσμών εντός των ευρωπαϊκών χωρών. Η μελέτη της προέλευσης των λέξεων και της μετάβασης τους με την πάροδο του χρόνου σε διαφορετικές ευρωπαϊκές γλώσσες σε ένα πλαίσιο εποικοδομητικής διαδικτυακής συνεργασίας με τη χρήση της αγγλικής γλώσσας, κινητοποίησε τους συμμετέχοντες μαθητές σε ενεργή συμμετοχή και τους έδωσε τη δυνατότητα να αποκτήσουν μια νέα προοπτική διάσταση για τη γλωσσική μελέτη. Η εμπειρία του eTwinning έθεσε την πολυπολιτισμικότητα στο επίκεντρο και τους βοήθησε να συνειδητοποιήσουν την ενότητα του ευρωπαϊκού πολιτισμού όπως αυτή εμφανίζεται στη γλώσσα. Ταυτόχρονα, με την εξοικείωση στη χρήση των ΤΠΕ, είτε δουλεύοντας αυτόνομα είτε συνεργατικά έμαθαν να ερευνούν και να αναγνωρίζουν τις ρίζες πολλών λέξεων που χρησιμοποιούν στην καθημερινότητά τους. Η επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων αποδεικνύεται τόσο από την αξιολόγηση του έργου από τους ίδιους τους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευτικούς όσο και από την πλούσια παραγωγή των τελικών προϊόντων, όπως φαίνεται από τη συλλογική έκθεση τους στο <https://view.genial.ly/5ee8b76a4826770d847e1760/interactive-image-odyssey-products> και καθιστά τη βιωσιμότητα και επεκτασιμότητα του έργου παιδαγωγική πρόκληση σύνδεσης της τεχνολογίας με τη γλωσσική και διαπολιτισμική καλλιέργεια.

Η διάχυση του έργου επετεύχθη με τη δημοσίευση του Twinspace στο διαδίκτυο και με την ανάρτηση, είτε επιμέρους δραστηριοτήτων είτε του συνόλου του έργου, στις επίσημες ιστοσελίδες όλων των σχολείων, σε εκπαιδευτικά περιοδικά και ιστοσελίδες και σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης που απευθύνονται σε γονείς αλλά και στην τοπική κοινωνία.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Στο έργο απονεμήθηκε η Εθνική και Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας, βραβεύτηκε με το 1^ο Πανελλήνιο Βραβείο στην κατηγορία των λυκείων στον 15ο Εθνικό Διαγωνισμό eTwinning για το σχολικό έτος 2019-2020 και διακρίθηκε με την Ευρωπαϊκή Ετικέτα Γλωσσών (European Language Label) στην Ιταλία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε την ευρωπαϊκή δράση eTwinning για τη δυνατότητα που μας παρείχε για την διαδικτυακή συνεργατική υλοποίηση του έργου, την Εθνική Υπηρεσία Στήριξης για την πολύτιμη καθοδήγηση, τους εκπαιδευτικούς όλων των σχολείων για την άψογη συνεργασία και τους μαθητές μας που ανταποκρίθηκαν με απaráμιλλο ενδιαφέρον στις απαιτήσεις του έργου σε μια δύσκολη για όλους σχολική και κοινωνική συγκυρία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Gilleran, A. (2019). *eTwinning in an era of change - Impact on teachers' practice, skills, and professional development opportunities, as reported by eTwinners*. Central Support Service of eTwinning -European Schoolnet, Brussels.

- Krathwohl, D.R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into Practice*, 41 (4), 212-218.
- Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Μπαμπινιώτης Γ. (2008) *Ετυμολογία: η αλήθεια των λέξεων*. Εφημερίδα Βήμα. Τεύχος 24 Νοεμβρίου 2008,
- Pierson, Herbert. (1989). Using etymology in the classroom. *Elt Journal*. 43. 57-63. 10.1093/elt/43.1.57. <https://doi.org/10.1093/elt/43.1.57>
- Τσολάκης, Χ. (1995). *Από τα γράμματα στη γλώσσα. Πορεία προς τον επικοινωνιακό λόγο*. Εκδότης: Βάνιας
- Valiandes, S., Neophytou, L., & Hajisoteriou, C. (2018). Establishing a framework for blending intercultural education with differentiated instruction. *Intercultural Education*, 29(3), 379–398. doi:10.1080/14675986.2018.1441706
- Wigfield, A., Cambria, J., Eccles, J. (2012). Motivation in Education. *The Oxford Handbook of Human Motivation*. 10.1093/oxfordhb/9780195399820.013.0026.